

עודכן ב- 11/12/2005 05:30

ים המלים הגדול

תיאטרון: "אצל הים" של רות קנר

רות קנר מצאה דרך ייחודית להביא אל הבמה את הפרוזה העברית והעשירה של ס' יזהר כבר ב"גילוי אליהו". במה שהיה לתו ההיכר בימתי שלה, היא וקבוצת השחקנים המסורה שלה (רוני בבלוקי, שירלי גל?שגב, דפנה הרכבי, עדי מאירוביץ', יוסף סוויד וטלי קרק, השותפים גם ליצירה?) מפרקים את רצף הטקסט לסוג של מקהלה מדברת, ויוצרים הוויה בימתית שגם הדמויות בה מפורקות ומורכבות חליפות.

זו יצירה בימתית לא מילולית במופגן, ובמיטבה אתה מוצא את עצמך קשוב יותר למלים ולמעמקיהן הנסתרים. ואכן, זה התיאור הנכון של הסוגה הזאת: לא תיאטרון, לא מחול, אלא יצירה בימתית.

ביצירה "אצל הים" קנר ושחקניה מתמודדים עם שני סיפורים של ס' יזהר, העוסקים בשני היבטים של הוויה אחת שהיא גם דימוי, הים. בשיחה אתי הגדיר פעם יזהר את הכתיבה כחתיירה על חסקה. בסיפורי הים שלו יש קסם מיוחד, כאילו הטקסט הוא ים מלים גדול שעמו הוא מתמודד, ועל גליו הוא נישא, כמפלט עם המוות והחיים.

ב"הליכה בים" זהו סיפור של זוג, שלצדו כלב, המגלה את חדוות המין ואת החרדה הטמונה בו על שפת ים כנרת, ליד הטירה של הלורד מלצ'ט. בסיפור הזה יש חלק נכבד לעיצוב (רוני תורן?), שעיקרו גיליון נייר שגודלו כגודל משטח המשחק, שעליו וסביבו מתרחשים האירועים. הנייר הוא הים והשחפים העוברים מעליו, קרעי נייר משמשים אביזרים, ומסביב נרקמים בעדינות יחסים מהוססים.

העבודה כולה מחייבת עירנות של כל החושים, קשב לכל הרחשים ותשומת לב למלים, אף שנדמה שהן רק חומר שנלוש בתוך עיסה גדולה יותר. גם אם יש בסיפור זה התאהבות מוגזמת באפקט מקומי? (קולה של טלי קרק המונה באוזני הקהל, כמין רקע, את מספר המושבים באולם, סוגי הנחות, והרווח או ההפסד הצפויים מערב זה?); וגם יש בו הבהרה בוטה של המובן מאליו? (הכלב המבצע את המעשה המיני, שרק נרמז בצורה מעודנת בסיפור?), היופי הסוחף גובר בפירוש על גודש האמצעים הפשוטים.

בסיפור השני, "שחייה בים", המספר עומד במרכז. הוא נדחף על ידי חבריו החברמנים הישראליים למבצע שחייה אל הסלע הקרוב, ומגיע - בדרך משם ובחזרה - קרוב אל המוות. את המספר מגלמת השחקנית טלי קרק, שהיא אולי המגשימה האולטימטיבית של סוג התיאטרון שקנר יוצרת. יש לה איכות נדירה של ישראליות יום?יומית, יכולת עצומה להבין את הטקסט הזה ולהביעו, ונכונות גופנית ורגשית ללכת רחוק, המזכירה מעט את המסירות המוחלטת לעשייה התיאטרונית של סמדר יערון? מעיין? (ללא העיוות על גבול הגרוטסקה הנלווה אליה?).

לצילי מוסיקה קונקרטיית חיה? (בביצוע של חיה גרין?), כשסביבה חברי הלהקה, היוצרים מצע של גוף וקול - הם גם גלים, גם מענים, גם דמויות, גם מקהלה שרה ומדברת - קרק עוברת מסע יסורים אל המוות ומעבר לו, אל הגאולה. כצופה, הלכתי אתה אל הסף, אל מעבר למוות, מעבר ל"אין", וחשתי כמי שניצל בנס, כשחזרה אל ה"יש", שהוא המקום שממנו יזהר מיטיב להתבשם, ואותו הוא מפליא לבטא. באיזשהו מקום, הבמה היא המקום הנכון לכך, שהרי היא התגלמות ה"יש" הזה, כשהצופה נמצא בתיאטרון.

"אצל הים" - יצירה בימתית של רות קנר על פי ספרו של ס' יזהר. עיצוב: רוני תורן; מוסיקה: חיה גרין; תאורה: שקד וייס. אולם ורדה, מרכז סוזן דלל, 9.12